

PIOTR STANISŁAW MAZUR

W KRĘGU FILOZOFICZNYCH INSPIRACJI ANDRZEJA MARYNIARCZYKA

Andrzej Maryniarczyk SDB (1950–2020) należał do najwybitniejszych przedstawicieli trzeciego pokolenia Lubelskiej Szkoły Filozoficznej¹. Szczególne zasługi położył na polu metafizyki i antropologii, znacząco przyczyniając się zwłaszcza do rozwoju badań nad separacją jako metodą metafizycznego poznania². Nie do przecenienia jest jego wkład w powstanie

---

Prof. dr hab. PIOTR STANISŁAW MAZUR — Akademia Ignatianum w Krakowie, Wydział Filozoficzny, Instytut Filozofii, Katedra Filozofii Bytu, Człowieka i Społeczeństwa; adres do korespondencji: ul. Kopernika 26, 31-501 Kraków; e-mail: piotr.mazur@ignatianum.edu.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6399-8133>.

¹ Historię Lubelskiej Szkoły Filozoficznej można podzielić na trzy etapy: 1) etap formowania się programu szkoły i działalności jej założycieli (1950–1966) — M. A. Krąpca, S. Swieżawskiego, J. Kalinowskiego oraz pierwszych jej uczniów — M. Gogacza, F. Wilczka, A. B. Stępnia, M. Jaworskiego, W. Stróżewskiego, B. Dembowskiego, Z. J. Zdybickiej, S. Kowalczyka, S. Majdańskiego, T. Kwiatkowskiego; 2) etap kontynuacji badań, rozbudowywanie nowych działów metafizyki, a także poszerzania i pogłębiania badań (1967–1980), w które włączyli się nowi uczniowie — B. Bejze, T. Styczeń, E. Morawiec, E. Wolicka, J. Gałkowski, T. Żeleźnik, S. Wielgus, I.E. Zieliński, K. Wójcik, F. Krauze oraz młodszy — A. Wawrzyniak, J. Herbut, A. Bronk, A. Szostek, S. Kiczuk, R. Waszkinel, A. Buczek, A. Woźnicki; 3) etap kontynuacji dotychczasowych badań oraz ich autonomizacji w obrębie poszczególnych katedr (1981–2004). W okresie tym do szkoły dołączyło trzecie pokolenie szkoły, m.in. A. Maryniarczyk, H. Kiereś, P. Jaroszyński, K. Wroczyński, P. Moskał, W. Dłubacz, I. Dec, J. Sochoń, H. McDonald, W. Chudy. MARYNIARCZYK i KRĄPIEC 2011, 903–908. Maryniarczyk swoją aktywność naukową związał z najważniejszą dla koncepcji szkoły Katedrą Metafizyki, przejmując jej kierownictwo po M. A. Krąpcu w 1996 r.

² O znaczeniu dorobku naukowego A. Maryniarczyka, jego dokonaniach na polu organizacyjnym, dydaktycznym i popularyzatorskim, a także o jego wpływie na środowisko filozoficzne w Polsce i za granicą świadczy monumentalna Księga pamiątkowa, która powstała na 70. Urodziny: *Filozof wpatrzony w naturę i to co boskie* (= DUMA, GUDANIEC, PAŃPUCH, STĘPIEŃ i SULENTA 2020). Nie sposób wyliczyć wszystkie zasługi Maryniarczyka na polu naukowym, organizacyjnym i dydaktycznym. Wspomnieć tu należy publikacje m.in.: 17 monografii autor-skich, 56 artykułów naukowych, 88 rozdziałów w monografiach naukowych. Rozwijając badania metafizyczne, zwłaszcza w zakresie separacji jako metody metafizyki egzystencjalnej, A. Mary-

wszystkich dziesięciu tomów *Powszechnej Encyklopedii Filozofii* i dwutomowej *Encyklopedii Filozofii Polskiej*, których był redaktorem naczelnym. Wywarł także znaczący wpływ na rozwój naukowy najmłodszego pokolenia filozofów z Polski i zagranicy, promując w sumie aż 41 doktorów. Zasadniczym punktem odniesienia w filozofowaniu pozostawała dla Maryniarczyka tomistyczna tradycja badawcza, w którą wpisuje się szkoła lubelska. W dorobku twórców tej tradycji, jakimi byli Arystoteles i św. Tomasz z Akwinu, jak też współczesnych jej reprezentantów — przede wszystkim Mieczysława Alberta Krąpca i Karola Wojtyły — należy szukać źródeł jego inspiracji. Aby jednak dokonać pełniejszej charakterystyki tej inspiracji, trzeba odpowiedzieć na pytanie, z jakiego powodu i w jakim zakresie do dorobku tych właśnie, a nie innych myślicieli sięgał. Dlaczego to ich myśl stała się dla niego przedmiotem badań i punktem odniesienia, wyznaczając zakres i sposób jego filozofowania.

OD INSPIRACJI DO INSPIRACJI W UJĘCIU A. MARYNIARCZYKA

Pojęcia inspiracji używa się w różnych znaczeniach. Widać to już w łacińskim źródłosłowie czasownika *inspirare*, oznaczającego zarówno bardziej fizyczne „dmuchnięcie”, jak też bardziej wewnętrzny akt „tchnienia”. W znaczeniu przenośnym inspirację odnosi się zwykle do zaszczepiania komuś jakiejś idei lub uczucia. O inspiracji pojmowanej jako natchnienie mówi się najczęściej w obrębie sztuki i religii. Tradycyjnie w tych dziedzinach kultury inspirację utożsamiano z wpływem wyższych przyczyn na ludzki umysł. Łącząc się z czymś doskonalszym od siebie, człowiek uzyskiwał dostęp do tego, do czego nie mógł zbliżyć się w normalnych warunkach. Zarazem jednak w wyniku zewnętrznego oddziaływania stawał się on nośnikiem czegoś autonomicznego wobec jego podmiotowych myśli, pragnień, celów i zamiarów, do pewnego stopnia tracąc nad nimi kontrolę.

---

niarczyk znacząco wykroczył poza dokonania swoich poprzedników. Zgodnie z koncepcją filozofii uprawianej w szkole lubelskiej bronił ważności i aktualności poznania metafizycznego, prowadził również dyskusję z innymi koncepcjami m.in. antymetafizycznymi, ontologizującymi, antypersonalistycznymi, subiektywistycznymi, redukcjonistycznymi. Za sprawą *Powszechnej Encyklopedii Filozofii* wprowadził problematykę filozoficzną do szerszego obiegu intelektualnego w kraju i na świecie (inicjując tłumaczenie dzieła na język angielski), a jednocześnie poprzez to popularyzował sposób rozumienia filozofii w szkole lubelskiej. Pełniąc funkcję wiceprezesa, a później prezesa Polskiego Towarzystwa Tomasza z Akwinu (od 2009 r.), przyczynił się do powstania i publikacji ogromnej liczby prac naukowych i popularnonaukowych. Zainicjował także powstanie kilku znaczących serii naukowych.

I właśnie dlatego Platon poetyckie natchnienie jako poddanie siebie irracjonalnym wpływom przeciwstawiał wiedzy (REALE 1996, 208).

W znaczeniu biblijnym inspiracja to boski wpływ na ludzi tworzących poszczególne księgi Starego i Nowego Testamentu, „tak poruszonych i oświeconych przez Boga, że ich dzieło może być naprawdę nazwane Słowem Bożym” (FORESTELL 2003, 49). Człowiek, tworząc pod natchnieniem Ducha Świętego, staje się narzędziem dla przekazu objawionego. Mimo to nie przestaje być podmiotem i autorem swojego dzieła, bo — jak podkreśla św. Tomasz — czyni to w sposób świadomy i wolny (JAKUBIEC 1979; por. MOSKAL 2014). Między natchnieniem w sztuce i w religii chrześcijańskiej zachodzi podobieństwo. Inspirację religijną (mistyczną) i artystyczną łączy „bezinteresowność”, wyrażająca się w „zainteresowaniu rzeczywistością jako taką, samą dla siebie”, w żywionym w stosunku do niej „szacunku” i „zachwycie” oraz w przyjęciu wobec niej postawy „oddania się w służbę” (OBIDZIŃSKA 2015, 48–51). W sztuce inspiracja oznacza „szczególny stan umysłu twórcy, uważany za przyczynę sprawczą aktu twórczego” (SIKORA 2019, 124). Od artysty o „proweniencji religijnej” oczekuje się, by natchnienie łączyło się u niego z tchnieniem (Duchem Świętym) (ibid.).

Inne rozumienie inspiracji pojawia się w naukach o zarządzaniu, gdzie inspirację traktuje się jako element kreatywnego myślenia i działania, polegający na tym, że w umyśle pojawiają się „nowe idee i pomysły, dochodzi do spontanicznego przyływu natchnienia postrzeganego jako obraz pewnej całości problemu” (SOPIŃSKA 2019, 16). Inspiracja zbliża się tu do jakiejś formy intuicyjnego ujęcia rzeczywistości, służąc pełnemu czy przynajmniej pełniejszemu jej zrozumieniu.

Jak podkreśla Macalester Bell, współcześni filozofowie nie mają za wiele do powiedzenia na temat inspiracji (BELL 2012, 210). Jego zdaniem przyczyną tej niechęci jest panujące przekonanie, że pojęcie inspiracji odnosi się do religii i nie ma zastosowania w obszarze psychologii pozareligijnej. Tymczasem odgrywa ono ważną rolę w życiu moralnym. Inspiracji nie powinno się utożsamiać z brutalnym wpływaniem na czyjeś nastawienie. Zdaniem Bella, aby coś było inspirujące, powinno przedstawiać pewne możliwości, zapraszając do odpowiedzi. Inspirować się czymś, to „odpowiedzieć na to zaproszenie, odpowiadając jak zaproszony” (ibid., 211)³. Inspiracja wyzwala więc wewnętrzną aktywność tego, kto jest inspirowany, a nie tylko poddaje go określonemu oddziaływaniu, jak to się dzieje w przypadku zażycia tabletki. Inspiracja prowadzi również do przesunięcia uwagi, sprawiając, że

³ „To be inspired is to answer this invitation by responding as invited”.

zmienia się nastawienie inspirowanej osoby i odwrotnie — nastawienie wpływa na to, na co zwraca się uwagę. Można więc powiedzieć, że zamiast bezwiednego poddawania się przypadkowym wpływom inspirowanie się polega na zamierzonym sięganiu do określonych myślicieli i ich poglądów w celu udoskonalenia własnego poznania czy rozumienia rzeczywistości.

Sam Maryniarczyk w jednym z wywiadów zwraca z kolei uwagę na dialogiczny i personalistyczny rys inspiracji:

W słowie zapisanym spotykamy się z kimś, kogo już nie ma. Wchodzimy z tym człowiekiem w dialog poznawczy, odczytujemy jego myśli, spotykamy się ze światem, który widział i rozumiał w taki oto sposób. Z kimś, kto jest daleko, a jednocześnie staje się bliski. Dlatego też przywoływanie ludzkich dzieł, prac, utworów, jest takim szczególnym momentem obcowania z człowiekiem. (MARYNIARCZYK 2013, 66)

W filozoficznym podejściu do inspiracji kluczową rolę odgrywa aspekt przedmiotowy. W taki przede wszystkim sposób należy podchodzić do problemu filozoficznych inspiracji Maryniarczyka. Jako przedstawiciel Lubelskiej Szkoły Filozoficznej, zajmujący się problematyką metafizyczną, źródeł tej inspiracji poszukiwał zwłaszcza u twórców nurtu, z którego szkoła ta się wywodziła, i u tych, którzy mieli dominujący wpływ na jej poglądy. Nic dziwnego zatem, że inspirował się dorobkiem Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu. Do źródeł tej inspiracji należy także zaliczyć to wszystko, co w zakresie sposobu filozofowania oraz konkretnych rozstrzygnięć zaproponował Mieczysław Albert Krąpiec, a w zakresie filozofii człowieka także Karol Wojtyła⁴. Za miarę tej inspiracji można uznać te elementy treściowe i formalne w dorobku przedstawicieli klasycznej filozofii, które w pracach Maryniarczyka stały się przedmiotem szczególnego zainteresowania i których dogłębne poznanie i zrozumienie pozwalało jemu samemu stawiać i rozwiązywać problemy filozoficzne. Chodzi więc o to, co dostarczało mu twórczego natchnienia, lub o to, co wywierało wpływ na jego filozofowanie.

---

⁴ Potwierdzeniem wyboru dorobku tych właśnie autorów jako źródeł inspiracji był cykl konferencji organizowanych od 1988 r. przez Maryniarczyka pod nazwą „Zadania współczesnej metafizyki” i seria publikacji pod tym samym tytułem. Wśród ponad dwudziestu tomów tylko cztery zostały poświęcone pojedynczym filozofom: Arystotelesowi (MARYNIARCZYK, KUNAT i PAŃPUCH 2017), Tomaszowi z Akwinu (MARYNIARCZYK, GONDEK i DASZKIEWICZ 2018), Mieczysławowi Albertowi Krąpcowi (MARYNIARCZYK, GONDEK i MAMCARZ-PLISIECKI 2019) i Karolowi Wojtyłcie / Janowi Pawłowi II (MARYNIARCZYK i GUDANIEC 2000 — tom poświęcony encyklice *Fides et ratio*; MARYNIARCZYK, SULENTA i DUMA 2016).

ARYSTOTELES

Andrzej Maryniarczyk ceni Arystotelesa za związanie filozofii z koncepcją metafizycznego poznania, za związanie metafizyki z realizmem bytowym i nadanie jej naukowego charakteru. Przedmiotem szczególnego zainteresowania Maryniarczyka w dorobku Stagiryty jest metafizyka, w której koncepcji widzi „uniwersalny paradygmat” uprawiania filozofii. O uniwersalności tego modelu, zdaniem lubelskiego filozofa, ma świadczyć już sama Arystotelesowska definicja filozofii, zgodnie z którą filozofia jest autonomicznym typem poznania, zajmującym się badaniem bytu jako bytu i ukierunkowanym na poszukiwanie ostatecznych przyczyn bytu (por. *Met.* 1003 a w: ARYSTOTELES 2017, 258–259). W definicji tej skupiają się jak w soczewce te aspekty doktryny Stagiryty, które Maryniarczyka szczególnie interesują tak ze względu na prowadzone przez niego badania filozoficzne, jak też ze względu na dyskusję z antymatafizyczną myślą współczesną. Są nimi: koncepcja filozofii, a także przedmiot i sposób filozoficznego poznania.

Lubelski filozof zwraca uwagę, że dla Stagiryty filozofia jest pewnym typem poznania, różnym od poznania dziedzin szczegółowych, skierowanym na ujęcie bytu jako bytu w aspekcie jego ostatecznych zasad i przyczyn. W podejściu Arystotelesa istotne jest dla niego to, że filozofia to nie tyle zestaw tez i reguł, ile pewna sprawność poznawcza, której należy się nauczyć (MARYNIARCZYK 2017, 108). Filozofię cechuje umiejętność rozumiejącego czytania rzeczy, związanego z odkrywaniem przyczyn ich istnienia, rządzących ich bytowaniem praw oraz konstytutywnych struktur, co nadaje tej wiedzy rozumiejącego i mądrościowego charakteru.

Maryniarczyk podkreśla, że Arystoteles kieruje ludzkie poznanie na rzeczywistość:

Arystoteles uświadamia nam, że filozofia, która chce pozostać prawdziwą, a nie tylko pozorną filozofią, winna być nieustannie nakierowywana na poznawanie realnego świata. Źródłem wiedzy pewnej, prawdziwościowej, koniecznej i zasadnej są odkryte w realnie istniejących bytach elementy konieczne, konstytutywne i przyczynujące bytowanie rzeczy. Budowane teorie, formowane prawa i zasady poznania są rezultatem odczytania natury i struktury bytów. Filozofia jako taka musi być poznaniem rozumiejącym i prawdziwościowym (mądrościom), które ufundowane jest na znajomości ostatecznych przyczyn istnienia i działania rzeczy. (MARYNIARCZYK 2017, 121)

W świetle filozofii współczesnej ten właśnie związek filozofii z rzeczywistością Maryniarczyk uznaje za szczególnie istotny. Arystoteles związał bowiem filozofię z poznaniem realnego bytu, której przedmiotem właściwym jest substancja. To rodzaje substancji rozstrzygają o dziedzinach filozofii (metafizyka, metafizyka człowieka, metafizyka bytów nieożywionych i metafizyka bytów ożywionych). Pozostałe dziedziny zajmują się procesami odnoszącymi się do substancji (etyka, poznanie, teoria rozumowania itd.). Zasługą Stagiryty było też wyróżnienie przedmiotu materialnego filozofii — byt oraz przedmiotu formalnego — ostateczne przyczyny. Jak podkreśla lubelski filozof, Arystoteles opowiedział się za paradygmatem jedności filozofii w tym znaczeniu, że jedna dziedzina (metafizyka) bada wszystkie rodzaje bytu, a pozostałe — jego wybrane rodzaje. Arystotelesowi zawdzięczmy również koncepcję wolności poznania naukowego, wynikającą z tego, że poznanie rzeczywistości ma prymat względem zasad poznania czy jego metod. Ponadto pokazał on, że poznanie rzeczywistości materialnej nie powinno się poddawać regułom ścisłości matematycznej, bo deformuje to poznanie (MARYNIARCZYK 2017, 115).

Do każdego z tych aspektów myśli Arystotelesa Maryniarczyk odwołuje się w swojej filozofii. Inspiruje się jego poglądami w uprawianiu metafizyki czy odpowiedziach na filozoficzne pytania, ale też korzysta z jego argumentów w dyskusji z antymetafizycznymi koncepcjami uprawiania filozofii. Nawet jeśli wprost nie czerpie od niego argumentów, to przynajmniej na podstawie jego dzieł ukazuje odmiennosc — autonomię i aktualność podejścia metafizycznego do poznania świata. W taki właśnie sposób korzysta z koncepcji Arystotelesa dla określenia relacji logiki i filozofii systematycznej. Jego zdaniem Arystoteles konstruuje sylogistykę jako sposób uzyskiwania wiedzy pewnej i koniecznej. Rozróżnia sylogizm naukowy od dialektycznego i erystycznego. Sylogizm naukowy (apodyktyczny, dowodowy) ma służyć usprawnieniu poznania rzeczywistości. Podstawą sylogizmu są przesłanki prawdziwe i pierwsze. Zdaniem Maryniarczyka arystotelesowska logika wyrasta z jego metafizyki, bo jest narzędziem zasadnego rozumowania i budowania wiedzy koniecznej i pewnej (MARYNIARCZYK 2017, 120). Podobnie współcześnie powinna być ona rozwijana w powiązaniu z poznaniem istniejącego świata.

ŚW. TOMASZ Z AKWINU

Dla Maryniarczyka jako tomisty myśl Akwinaty stanowiła zasadniczy przedmiot badań i punkt wyjścia, interpretacji i wyjaśniania większości, jeśli nie wszystkich, problemów filozoficznych (głównie metafizycznych i antropologicznych), które podejmował. Dlatego wskazanie tych elementów czy aspektów dorobku św. Tomasza, które szczególnie go inspirowały w filozofowaniu, musi być wybiórcze, a przez to niepełne. Mimo to można wskazać na trzy zasadnicze obszary, w których bezsprzecznie czerpał z myśli swojego wielkiego poprzednika. Są nimi: przyjęcie określonej postawy w swoim filozofowaniu, sposób rozumienia szczegółowych problemów o charakterze systematycznym (w zakresie punktu wyjścia, sposobu interpretacji i wyjaśnienia) oraz metoda filozofowania.

Maryniarczyk jako filozof przyjmował określoną postawę, ukierunkowaną na poznanie i zrozumienie istniejącej rzeczywistości. Ta postawa nie była przypadkowa, lecz wynikała ze świadomego odwołania do dziedzictwa Lubelskiej Szkoły Filozoficznej oraz wielowiekowej tradycji badawczej tomizmu. Nie ulega wątpliwości, że postawy tej uczył się od swoich bezpośrednich poprzedników, takich jak Krąpiec, ale też od Akwinaty jako twórcy systemu. W obrębie tego całościowego ukierunkowania filozofowania na istniejącą rzeczywistość szczególnie inspirujące dla Maryniarczyka wydają się zwłaszcza dwa aspekty. Pierwszym było opowiedzenie się przez Tomasza za realizmem bytowym, wyrażające się w przyjęciu za Arystotelesem stanowiska, że przedmiotem filozoficznego poznania i wyjaśniania są konkretne byty dane w doświadczeniu (MARYNIARCZYK 1999, 10). Stanowisko to średniowieczny myśliciel wyraźnie pogłębił i rozwinął. Stał się rzecznikiem realizmu w punkcie wyjścia filozofii, a ponadto stworzył realistyczny system filozoficzny i konsekwentnie rozwijał realistyczny sposób filozofowania. Drugi aspekt wynikał niejako z pierwszego i wyrażał się w stosunku średniowiecznego myśliciela do dziedzictwa intelektualnego poprzedników czy szerzej — do dorobku tradycji filozoficznej. Tomasz przyjął dziedzictwo Arystotelesa, ale twórczo je zreinterpretował, pokazując, jak ważny w uprawianiu filozofii jest ciągły namysł nad filozofią poprzedników, wyrażający się w dążeniu do dogłębnego jej zbadania i zrozumienia, a jednocześnie twórcze podejście do ich osiągnięć, które pozwala ich myśl nadal rozwijać, a nie tylko podważać i negować.

Nie ulega wątpliwości, że dorobek św. Tomasza dostarczał Maryniarczykowi inspiracji do stawiania i rozwiązywania wszystkich problemów

filozoficznych w aspekcie systematycznym. Przedmiotem szczególnego zainteresowania lubelskiego filozofa były przede wszystkim problemy metafizyczne (m.in. istnienie bytu, substancja, złożenia bytowe, transcendentalia, stworzenie) i antropologiczne (m.in. koncepcja duszy, geneza bytu ludzkiego, osobowy status człowieka). Wśród tych problemów inspirujący wpływ św. Tomasza wyraźnie widać w podjęciu i przemyśleniu niejako na nowo kwestii istnienia bytu, a konkretniej — teorii *creatio ex nihilo* (MARYNIARCZYK 2018a; por. MARYNIARCZYK 2018b, 55–82). Według Maryniarczyka św. Tomasz miał odwagę, by odrzucić model wieczności świata, który obowiązywał w dotychczasowej filozofii. Miał świadomość, że przygodność bytów, które nie mają racji istnienia w sobie, rodzi pytanie o rację istnienia rzeczywistości, w tym człowieka. Wraz z tym sformułował po raz pierwszy w dziejach filozoficzną koncepcję stworzenia świata z niczego, którą Maryniarczyk uznaje za „rzeczywisty przewrót kopernikański w filozoficznym wyjaśnianiu rzeczywistości” (MARYNIARCZYK 2018c, 10).

Według Maryniarczyka teoria stworzenia nie była korektą systemu Stagiryty, dotyczącą genezy rzeczywistości. Jego zdaniem całkowicie rewolucjonizowała ona obraz świata danego do filozoficznego wyjaśnienia. Wniosła bowiem zmiany do wszystkich istotnych aspektów arystotelesowskiej teorii. Z powodu związku z Bytem Pierwszym świat manifestuje się jako racjonalny i celowy. Tym samym jest otwarty dla poznania i wyjaśniania. Teoria ta „nie jest zamknięciem ciągu wyjaśniania świata, lecz otwarciem nieograniczonych możliwości badania” (MARYNIARCZYK 2015, 41). Koncepcja stworzenia pozwala poznać Boga jako źródło i cel istniejącej rzeczywistości. W rezultacie stworzenia świat istnieje w koniecznej relacji do Boga: przyczynowo-sprawczej, celowej i wzorczej. Z uwagi na stworzenie Bóg jest immanentny i transcendentny względem świata, a „to, co istnieje, partycypuje w istnieniu Absolutu” (MARYNIARCZYK 1999, 81). Teoria stworzenia ukazała także sam Absolut jako *Ipsum esse* — Byt, który jest Osobą i który nadaje sens istnieniu świata i człowieka. Wreszcie koncepcja ta rewolucjonizowała arystotelesowskie pojęcie bytu-substancji złożonej z materii i formy. Bytem jest *to, co istnieje*, a więc bytowość konstytuuje złożenie z istoty i istnienia, gdzie istnienie jest aktem

Dorobek św. Tomasza dostarczał Maryniarczykowi inspiracji także w zakresie badań nad separacją jako metodą metafizycznego poznania (MARYNIARCZYK 2015, 32). Maryniarczyk początkowo poddał ją gruntownej analizie właśnie w aspekcie jej roli w punkcie wyjścia metafizyki, a w późniejszych pracach zuniwersalizował zakres jej zastosowania, pokazując,

że może być ona wykorzystana do wyróżnienia wewnętrznych złożań bytu (MARYNIARCZYK 2005 i 2006).

MIECZYŚLAW ALBERT KRĄPIEC

Szczególnej inspiracji, bo nie tylko poprzez swoje dzieła, ale też osobiście, dostarczał Maryniarczykowi Mieczysław Albert Krąpiec⁵. Bez przesady można stwierdzić, że w sensie filozoficznym Maryniarczyk inspirował się całością filozoficznych poglądów Krąpca, zwłaszcza metafizycznych i antropologicznych. Zasadnicze kierunki tej inspiracji wyznaczało to, co Krąpiec wnosił do metafizyki, co starał się wnieść przez metafizykę do filozofii i o co zabiegał, aby filozofia wносиła do kultury. To, jak dalece Maryniarczyk inspirował się dorobkiem Krąpca, uwyrażnia się wówczas, gdy zrozumie się, jakie jego zdaniem miejsce zajmuje Krąpiec w filozofii, zwłaszcza zaś w obrębie tradycji badawczej, do której obaj przynależeli.

Maryniarczyk uznaje Krąpca za

pierwszego w dziejach polskiej filozofii metafizyka, który w ramach Lubelskiej Szkoły Filozoficznej opracował współczesną, autonomiczną koncepcję metafizyki realistycznej. Krąpiec w swoim rozumieniu metafizyki nawiązuje do wielkiej tradycji realistycznej filozofii Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu, wypracowując maksymalistyczną, realistyczną i metodologicznie autonomiczną koncepcję filozofii, która obejmuje wszystkie przedmiotowe dyscypliny i nadaje im analogiczną jedność, dzięki analogicznej jedności przedmiotu, metody oraz celu. (MARYNIARCZYK 2019b, 9)

Przytoczony fragment pokazuje, że dla Maryniarczyka ważne było to, że Krąpiec kontynuował tradycję metafizyczną i dokonał udanego uwspółcześnienia klasycznej metafizyki, pokazując tym samym, jak właściwie rozumieć myśl Arystotelesa i św. Tomasza i jak ją współcześnie rozwijać. W takiej więc mierze, w jakiej sam uważał się za przedstawiciela tomistycznego nurtu filozofii, Krąpiec w tym wszystkim, co filozoficznie zaproponował, stanowił dla niego stały punkt odniesienia dla podejmowania i rozwiązywania najogólniejszych, jak też szczegółowych problemów filozoficznych. Był też dla niego źródłem inspiracji wszędzie tam, gdzie od strony systematycznej czy formalno-metodologicznej mógł nim być. I ten

⁵ Krąpiec wpływał na Maryniarczyka nie tylko przez swoje dzieła, ale też bezpośrednio przez współpracę w zakresie tak samej filozofii, jak i działalności organizacyjno-instytucjonalnej.

wieloaspektowy wpływ widoczny jest wyraźnie w pracach Maryniarczyka, w sposobie stawiania i rozstrzygania większych i mniejszych problemów filozoficznych, takich jak: separacja, analogia, rozumienie bytu, transcendentalia, istnienie, koncepcja osoby i jej doświadczenia, partycypacja, koncepcja Boga itd. W równym, jeśli nie większym stopniu interesowała go jednak także, podobnie jak w przypadku Arystotelesa i św. Tomasza, kwestia rozumienia i poznania bytu. Nie ulega wątpliwości, że podobnie jak Krąpiec rozumie metafizykę i podobnie jak autor *Bytu i istoty* stara się sam ją uprawiać. Nie bez powodu wnikliwym analizom poddaje proponowany przez Krąpca sposób metafizycznego poznania, jak też jego podejście do filozofii jako dyskursu (dzieje filozofii), przede wszystkim w zakresie rozumienia dziejów metafizyki (MARYNIARCZYK 2019a, 86). Z inspiracji tej wyrasta także podejście Maryniarczyka do tradycji ontologicznej i antymetafizycznej, jak też sposób prowadzenia z nimi dyskusji.

Maryniarczyk doskonale też rozumiał rolę, jaką według Krąpca metafizyka ma pełnić w filozofii i płynące z tego dla tej ostatniej konsekwencje. Dlatego właśnie opowiada się za metodologicznie autonomiczną koncepcją filozofii, która ma mieć charakter realistyczny i maksymalistyczny. Podobnie jak Krąpiec jest przy tym głęboko przekonany, że filozofia pojmowana jako metafizyka stanowi jedność, dzięki analogicznie jednemu przedmiotowi filozoficznych badań, analogicznie jednej metodzie i analogicznie jedynym celu (MARYNIARCZYK 2019a, 88). To metafizyczne ukierunkowanie ma filozofii zapewniać nie tylko maksymalizm, realizm, jedność, ale również sapiencjalny charakter. Maryniarczyk podzielał również pogląd Krąpca na temat roli filozofii w kulturze, uznając ją za podstawę kultury humanistycznej, dostarczającą rozumienia świata i człowieka (MARYNIARCZYK 2011, 6). Obok inspiracji o charakterze przedmiotowym — rozumienia i uprawiania filozofii — Krąpiec dostarczał Maryniarczykowi także inspiracji podmiotowej, pokazując, jak być filozofem, jak być mistrzem w szkole pośród innych filozofów i jak łączyć filozofię z innymi aktywnościami, które dla człowieka są istotne.

KAROL WOJTYŁA / JAN PAWEŁ II

Z racji zogniskowania badań na kwestiach metafizycznych dorobek Arystotelesa, Tomasza i Krąpca stanowił naturalne i zasadnicze źródło i przedmiot badań Maryniarczyka. Nie oznacza to, że na myślicielach tych się zatrzymywał. Wyraźnie wskazuje na to jego zainteresowanie filozofią

Karola Wojtyły/Jana Pawła II, który w Lubelskiej Szkole Filozoficznej zajmował się głównie problematyką etyczno-antropologiczną. Wpływ dorobku autora *Osoby i czynu* na Maryniarczyka nie ograniczał się przy tym do zakresu bezpośrednio prowadzonych badań, lecz sięgał do samych podstaw filozofii i filozofowania.

Zainteresowanie Maryniarczyka myślą Wojtyły miało różne przyczyny. Z całą pewnością związane ono było z intelektualnym wpływem, jaki wywierał na niego polski papież, który w swoim nauczaniu nierzadko podejmował wprost lub pośrednio problemy filozoficzne, podkreślając znaczenie filozofii. Znalazło to wyraz także w najważniejszych dokumentach powstających za całego pontyfikatu, do których należą jego encykliki, przede wszystkim zaś encyklika *Fides et ratio*. Tej właśnie encyklice został poświęcony jeden z pierwszych tomów serii „Zadania współczesnej metafizyki” pod znamienym tytułem *Rozum otwarty na wiarę*, w którym Maryniarczyk udziela odpowiedzi na pytanie: Dlaczego filozofia bytu? Dokonując refleksji nad metafizyką, a w gruncie rzeczy nad całą filozofią w świetle encykliki papieskiej, wskazuje na trzy zasadnicze obszary jej zadań. W kontekście myśli Arystotelesa pierwszym zadaniem metafizyki jako filozofii pierwszej (πρώτη φιλοσοφία [*prōtē philosophia*]) jest dostarczanie rozumienia rzeczywistości. W następstwie koncepcji św. Tomasza zadaniem metafizyki jest pozytywnie rozumiane wspieranie przekazu wiary (*ancilla theologiae*) poprzez dostarczanie prawdy o świecie uzyskanej drogą naturalnego poznania. Zdaniem Maryniarczyka współczesne czasy wskazują na trzeci obszar zadań metafizyki, która ma być „drogą rozwoju człowieka” (*ancilla hominis*), poprzez to, że odpowiada na jego fundamentalne pytania o rzeczywistość i Boga, oraz ukierunkowuje kulturę na jego osobowe dobro (MARYNIARCZYK 2000, 67–76).

Wojtyła/Jan Paweł II dostarczał Maryniarczykowi inspiracji w zakresie całościowo pojętej filozofii, jak też w zakresie antropologii. Maryniarczyk sam wskazuje powody, dla których podejmuje problem człowieka u Wojtyły. Przede wszystkim w koncepcji tej dostrzega ważne dopełnienie klasycznej antropologii, a więc problematyki człowieka podejmowanej już przez Arystotelesa, św. Tomasza, a także przez Krąpcę. Jednocześnie sprzeciwia się nietomistycznym interpretacjom *Osoby i czynu*, dążąc do pokazania realistycznego rodowodu i wymowy tego studium. Oba te powody sprawiają, że „powrót do filozoficznego namysłu Wojtyły nad człowiekiem” uznaje za „potrzebny i konieczny” (MARYNIARCZYK 2016b, 10).

Zdaniem Maryniarczyka zaproponowana przez Wojtyłę koncepcja człowieka jest głęboko zakorzeniona w tradycji klasycznej i jednocześnie dopełnia klasyczne rozumienie człowieka. Nie jest ona syntezą tomizmu i fenomenologii ani tym bardziej nie jest koncepcją fenomenologiczną, ale wykorzystuje narzędzia poznawcze wypracowane w obrębie fenomenologii. Jej podstawą jest tomistyczna koncepcja człowieka, wzbogacona o analizę świadomości czynu. Chociaż poddaje ona analizie świadomościowy wymiar podmiotowości, to ma charakter przedmiotowy. Wojtyła odrzuca *a priori* świadomości, uznając, że „świadomość jest tu emanacją rozumnego, substancjalnego podmiotu, jest aspektem podmiotowości podmiotu i nie może być utożsamiana z podmiotem” (MARYNIARCZYK 2016a, 96). Maryniarczyk podziela przy tym pogląd Krąpca, że Wojtyła w swoim studium zaproponował „antropologię aspektową”, zbudowaną na analizie czynu jako *actus humanus* — aktu świadomego i wolnego w odróżnieniu od *actus hominis* (tego, co w człowieku się dzieje) (ibid., 90–91). Jego zdaniem antropologia Wojtyły ma wreszcie charakter „adekwatny”, a więc dostarcza prawdziwego obrazu bytu ludzkiego. Zrodziła się ona w dyskusji z nurtami błędnie interpretującymi człowieka, zawarty w niej potencjał intelektualny może więc także dostarczyć argumentów w obecnym sporze z redukcjonistycznymi koncepcjami człowieka. Może też ona stać się podstawą personalistycznego spojrzenia na człowieka w innych niż antropologia czy nawet filozofia dziedzinach aktywności.

Każdy z elementów tej charakterystyki może i powinien być przedmiotem analiz i dyskusji. Maryniarczyk nie przeprowadził jednak głębszych analiz personalistycznej koncepcji człowieka w ujęciu Wojtyły, jak czynił to w przypadku dorobku wspomnianych wcześniej myślicieli. Nie chodziło mu o to, aby samemu rozwijać koncepcję Wojtyły, bo nie leżało to w zakresie jego badań. Zależało mu natomiast na tym, aby to, co najistotniejsze w myśli antropologicznej autora *Elementarza etycznego*, nie uległo zapomnieniu ani też wypaczeniu. Był świadomy jej kulturowego znaczenia i niebezpieczeństwa jej wypaczenia. Dlatego zabiegał o poprawność jej interpretacji, pragnąc zainspirować przedstawicieli innych dziedzin wiedzy, aby z tej antropologii korzystali. Trzeba bowiem pamiętać, że ta właśnie koncepcja poznania człowieka, stoi u podstaw etyki, a poniekąd u podstaw całego nauczania Wojtyły/Jana Pawła II w dziedzinie teologii, w tym także nauczania papieskiego.

WNIOSKI

1. Kluczem do zrozumienia inspiracji filozoficznych Andrzeja Maryniarczyka jest tomizm. Od strony systemowej inspiracji dla swojej filozofii poszukiwał on przede wszystkim w tym, co niesie tomizm w jego wersji egzystencjalnej. Wagę tomizmu starał się podkreślić w wielu miejscach swoich dzieł. W 1994 r. opublikował niewielkie dzieło pod znamienym tytułem *Tomizm. Dla-czego?*. Postawione w nim pytanie rozłożył na dwa pomniejsze: *jakiego typu filozofią jest tomizm?* oraz *jaką funkcję pełni we współczesnej filozofii i kulturze?* Nie ulega wątpliwości, że wybór źródeł tych inspiracji narzucała mu specyfika szkoły, w której uprawiał filozofię, jej główni twórcy i jej współcześni przedstawiciele. Ale byłoby to zbyt proste uproszczenie. Dzieje tomizmu jako pewnej tradycji badawczej są znacznie starsze, niż wynikałoby to z metryki św. Tomasza, bo tomizm jest nurtem mocno zakorzenionym w myśli Arystotelesa, a poza tym jest nurtem uniwersalistycznym, mającym różne odmiany i wielu reprezentantów, a także nurtem stale ewoluującym. Dlatego zainteresowanie Maryniarczyka myślą tych właśnie, a nie innych jego przedstawicieli nie było dziełem przypadku, ale świadomego wyboru.

2. Dla Maryniarczyka tomizm to nurt stanowiący swoistą szkołę filozoficznego poznania i myślenia, w którym wypracowany został pewien sposób uprawiania filozofii. Sięganie do poprzedników w zakresie zrozumienia sposobu ich poznania rzeczywistości, metody uprawiania filozofii, rozumienia tego, czym filozofia jest, służy nauce filozofowania, a więc usprawnieniu własnego poznania rzeczywistości. Analiza ich myśli pozwala zrozumieć, jakie stawiali pytania, jakich udzielali odpowiedzi oraz dlaczego udzielali odpowiedzi takich, a nie innych. Poprzednicy byli więc dla Maryniarczyka przewodnikami w realistycznym filozofowaniu, dostarczając inspiracji w zakresie przedmiotu, zasad, metody oraz celu filozofowania, a także w rozwiązywaniu nowych problemów filozoficznych.

3. Dzieła Maryniarczyka pokazują, że im bardziej poznawał on dokonania swoich poprzedników, a znał ich doskonale, tym bardziej ich cenił i tym bardziej stawali się jego mistrzami nie tylko w rozumieniu, czym jest filozofia i jak filozofować. Od swoich poprzedników czerpał inspirację do bycia filozofem w XXI wieku poprzez zajmowanie określonej postawy wobec rzeczywistości i wobec toczącego się dyskursu oraz do syntezy roli filozofa z innymi rolami społecznymi.

4. Dla metafizycznego realisty, jakim był Maryniarczyk, pierwszym i zasadniczym źródłem inspiracji do filozofowania jest „pytajność” samej

rzeczywistości. Dotarcie do koniecznych, a zarazem ostatecznych przyczyn bytu stanowiło dlań zasadniczy motyw dla podejmowania filozoficznej aktywności. To rzeczywistość jest i ma być miarą filozofowania, zgodnie z wielokrotnie przywoływanym przez Maryniarczyka stwierdzeniem św. Tomasza, że ludzki intelekt jest miarą rzeczy, ale jest też przez nie mierzony, a więc sprawdzany. Wszelką więc inspirację osobami czy dziełami poprzedników lubelskiego filozofa należy odczytywać w kluczu dążenia do zgłębienia rzeczywistości — tego, czym jest i co ją koniecznie warunkuje.

BIBLIOGRAFIA

- ARYSTOTELES. 2017. *Metafizyka*. Tekst polski opracowany przez Mieczysław A. Krąpca i Andrzeja Maryniarczyka na podstawie tłumaczenia Tadeusza Żeleźnika. Lublin: PTTA.
- BELL, Macalester. 2012. „Forgiveness, Inspiration, and the Powers of Reparation”. *American Philosophical Quarterly* 49, 3: 205–221.
- DUMA, Tomasz, Arkadiusz GUDANIEC, Zbigniew PAŃPUCH, Katarzyna STĘPIEŃ i Paulina SULENTA (red.). 2020. *Filozof wpatrzony w naturę i w to co Boskie. Księga Pamiątkowa z okazji Jubileuszu i pracy naukowej na KUL Księdza Profesora Andrzeja Maryniarczyka SDB*, Lublin: PTTA.
- FORESTELL, J. T., 2003. „Inspiration. Biblical”. W: *New Catholic Encyclopedia*. T. 7, 492–496. Detroit: Gale.
- JAKUBIEC, Czesław. 1979. „Prorok i hagiograf”. *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 32, z. 2–3: 66–73. DOI: <https://doi.org/10.21906/rbl.1217>.
- MARYNIARCZYK, Andrzej 1999. *Realistyczna interpretacja rzeczywistości*. Zeszyty z metafizyki 3. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2000. „Dlaczego filozofia bytu?”. W: *Rozum otwarty na wiarę*, red. Andrzej Maryniarczyk i Arkadiusz Gudaniec, 67–76. *Zadania współczesnej metafizyki*. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2005. *Metoda metafizyki realistycznej*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2006. *Odkrycie wewnętrznej struktury bytów*. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2011. *Słowo wprowadzenia*. W: *Promotor kultury klasycznej. Wykłady otwarte imienia Mieczysława A. Krąpca OP*, oprac. Mirella Nawracała-Urban, 5–9. *Wykłady Otwarte imienia Ojca Profesora Mieczysława A. Krąpca OP 2*. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2013. „Spotkanie z Mistrzem w sztuce filozofowania: O osobie i książkach o. prof. Mieczysława Alberta Krąpca. Z ks. prof. Andrzejem Maryniarczykiem rozmawia Anna Zalewska”. *Cywilizacja* 46: 66–72.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2015. *Metafizyka a ontologie*. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2016a. „Spór o rozumienie człowieka”. W: *Wokół antropologii Karola Wojtyły*, red. Andrzej Maryniarczyk, Paulina Sulenta i Tomasz Duma, 89–100. *Zadania współczesnej metafizyki* 18. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2016b. „Wprowadzenie”. W: *Wokół antropologii Karola Wojtyły*, red. Andrzej Maryniarczyk, Paulina Sulenta i Tomasz Duma, 7–13. *Zadania współczesnej metafizyki* 18. Lublin: PTTA.

- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2017a. „Metafizyka Arystotelesa — uniwersalny paradygmat filozofii”. W: *O metafizyce Arystotelesa. U podstaw filozofowania realistycznego*, red. Andrzej Maryniarczyk, Natalia Kunat i Zbigniew Pańpuch, 103–123. Zadania współczesnej metafizyki 19. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2017b. „Wprowadzenie”. W: *O metafizyce Arystotelesa. U podstaw filozofowania realistycznego*, red. Andrzej Maryniarczyk, Natalia Kunat i Zbigniew Pańpuch, 7–10. Zadania współczesnej metafizyki 19. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2018a. *Dlaczego stworzenie „ex nihilo”. Teoria metafizycznego kreacjonizmu*. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2018b. „Teoria kreacjonizmu jako punkt zwrotny w wyjaśnianiu świata i człowieka”. W: *Nieprzemijająca nowość filozofii św. Tomasza z Akwinu*, red. Andrzej Maryniarczyk, Natalia Gondek i Wojciech Daszkiewicz, 55–82. Zadania współczesnej metafizyki 20. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2018c. „Wprowadzenie”. W: *Nieprzemijająca nowość filozofii św. Tomasza z Akwinu*, red. Andrzej Maryniarczyk, Natalia Gondek i Wojciech Daszkiewicz, 7–11. Zadania współczesnej metafizyki 20. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2019a. „O realistycznej metafizyce. Od Arystotelesa do Krapca i z powrotem”. W: *Spór o metafizykę. W 10. rocznicę śmierci o. Mieczysława A. Krapca OP*, red. Andrzej Maryniarczyk, Natalia Gondek i Artur Mamcarz-Plisiecki, 73–90. Zadania współczesnej metafizyki 21. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej. 2019b. „Wprowadzenie”. W: *Spór o metafizykę. W 10. rocznicę śmierci o. Mieczysława A. Krapca OP*, red. Andrzej Maryniarczyk, Natalia Gondek i Artur Mamcarz-Plisiecki, 7–10. Zadania współczesnej metafizyki 21. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej, i Arkadiusz GUDANIEC (red.). 2000. *Rozum otwarty na wiarę*. Zadania współczesnej metafizyki 2. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej, i Mieczysław Albert KRAPIEC. 2011. „Lubelska Szkoła Filozoficzna”. W: *Encyklopedia filozofii polskiej*, red. Andrzej Maryniarczyk. T. 1, 894–912. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej, Natalia GONDEK i Artur MAMCARZ-PLISIECKI (red.). 2019. *Spór o metafizykę. W 10. rocznicę śmierci o. Mieczysława A. Krapca OP*. Zadania współczesnej metafizyki 21. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej, Natalia GONDEK i Wojciech Daszkiewicz (red.). 2018. *Nieprzemijająca nowość filozofii św. Tomasza z Akwinu*. Zadania współczesnej metafizyki 20. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej, Natalia KUNAT i Zbigniew PAŃPUCH (red.). 2017. *O metafizyce Arystotelesa. U podstaw filozofowania realistycznego*. Zadania współczesnej metafizyki 19. Lublin: PTTA.
- MARYNIARCZYK, Andrzej, Paulina SULENTA, i Tomasz DUMA (red.). 2016. *Wokół antropologii Karola Wojtyły*. Zadania współczesnej metafizyki 18. Lublin: PTTA.
- MOSKAL, Piotr. 2014. „Tomasza z Akwinu epistemologia przekonań teistycznych”. *Łódzkie Studia Teologiczne* 23, 4: 5–16.
- OBIDZIŃSKA, Bogna J., 2015. „Inspiracja artystyczna, forma znacząca i zaangażowanie”. *Kultura — Społeczeństwo — Edukacja* 8, 2: 47–58. DOI: <https://doi.org/10.14746/kse.2015.2.3>.
- REALE, Giovanni. 1996. *Historia filozofii starożytnej*. T. 2: *Platon i Arystoteles*. Przeł. Edward Iwo Zieliński. Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL.
- SIKORA, Jerzy. 2019. „Duch Święty jako inspiracja twórcza w głoszeniu słowa Bożego a inspiracja artystyczna — podobieństwa i różnice”. *Polonia Sacra* 23, 3 (57): 123–133. DOI: <http://dx.doi.org/10.15633/ps.3390>.
- SOPIŃSKA, Agnieszka. 2019. „Kreatywność a innowacyjność organizacji. Otwarte innowacje jako przejaw współkreatywności”. *Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów* 161: 11–27.

W KRĘGU FILOZOFICZNYCH INSPIRACJI
ANDRZEJA MARYNIARCZYKA

Streszczenie

Artykuł pokazuje źródła filozoficznych inspiracji Andrzeja Maryniarczyka, jednego z najwybitniejszych przedstawicieli trzeciego pokolenia Lubelskiej Szkoły filozoficznej. Szkoła ta nawiązuje do tradycji arystotelesowsko-tomistycznej, w której centralną rolę odgrywa metafizyka. To właśnie myśl Stagiryty i Akwinaty stała się dla Maryniarczyka przedmiotem badań oraz źródłem inspiracji. Autor *Metody metafizyki realistycznej* sięgał także do myśli Mieczysława Alberta Krąpca i Karola Wojtyły, współczesnych reprezentantów nurtu tomistycznego, a zarazem przedstawicieli Lubelskiej Szkoły Filozoficznej. Maryniarczyk uczył się od swoich poprzedników rozumienia, czym filozofia jest, co jest jej przedmiotem i jak należy ją uprawiać. Myśliciele tych traktował jako swoich przewodników w realistycznym filozofowaniu, czerpiąc od nich inspirację do bycia filozofem w XXI wieku poprzez zajmowanie określonej postawy wobec rzeczywistości i toczącego się dyskursu.

Słowa kluczowe: Andrzej Maryniarczyk; Lubelska Szkoła Filozoficzna; inspiracja; Arystoteles; Tomasz z Akwinu; Mieczysław Albert Krąpiec; Karol Wojtyła.

ON ANDRZEJ MARYNIARCZYK'S PHILOSOPHICAL INSPIRATIONS

Summary

The article discusses the sources of philosophical inspirations of Andrzej Maryniarczyk, one of the most outstanding representatives of the third generation of the Lublin Philosophical School. This school draws on the Aristotelian-Thomistic tradition, in which metaphysics plays a central role. Thus, it is not surprising that it was the thought of Aristotle and Aquinas that became Maryniarczyk's main research subject and a source of inspiration. The author of *Metoda metafizyki realistycznej* [The Method of Realistic Metaphysics] was also interested in the thought of Mieczysław Albert Krąpiec and Karol Wojtyła, contemporary representatives of the Thomistic tradition, and, at the same time, prominent representatives of the Lublin Philosophical School. From his predecessors, Maryniarczyk learned what philosophy is, what its subject is, and how it should be practiced. He treated these thinkers as his guides in realistic philosophizing, drawing from them inspiration for being a philosopher in the twenty-first century by taking a particular attitude towards reality and ongoing discourse.

Keywords: Andrzej Maryniarczyk; Lublin Philosophical School; inspiration; Arystoteles; Tomasz z Akwinu; Mieczysław Albert Krąpiec; Karol Wojtyła.

Information about the Author: Prof. Dr. habil. PIOTR STANISŁAW MAZUR — The Jesuit University Ignatianum in Krakow, Institute of Philosophy, Department of the Philosophy of Being, Man and Society; correspondence address: ul. Kopernika 26, 31-501 Kraków; e-mail: piotr.mazur@ignatianum.edu.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6399-8133>.